

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . 6 ft.
Fél évre . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a laptulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETESI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többzori hirté-
ténél olcsóbb. Nyiltér
sora 25 kr. Bélyegdíj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Artézi kutat Zombornak.

(Javaslat).

z egészség a legdrágább kincs, és mégis sajtásagos, hogy míg a konvencionális értékkel bíró arany- és ezüst-kincseket az emberek oly feltékenyen őrzik, a közegészséggel kevesen és keveset gondolnak. Magyarország közegészségügyi állapota éppen nem virágzó, tanuja a szaporodással majdnem egyenlő lépést tartó halálozási arány, minek folytán hazánk népessége az 1870-iki népszámlálás óta alig mutat gyaropodást; Bács-Bodrogh megye közegészsége is kívánni valót hagy, kivált a gyermekhalandóság korlátozása tekintetében; Zombor szab. kir. város közegészségügyi állapota sem valami különösen fényesek, mert évenként 24.000 lakosból 750-800-an halnak meg, és a városi főorvos is jelentéseiben csak úgy tud egy kis vigasztalót önteni, hogy összehasonlítja a jelent a még siralmasabb multtal, s csak így mondhatja, hogy közegészségi viszonyaink javulnak: akár Zombort, akár Bácsmeget, akár Magyarországot tekintjük, többre fogunk menni, ha közegészségügyi mizeriáinkról a leplet lerántjuk és palliatív, palástoló eljárás helyett komolyan és gyökeresen igyekezzünk a tagadhatatlanul létező bajokon lehetőleg segíteni. A közegészségügyi politika minden politikánál fontosabb politika és mégis nálunk, hol belügyi és nemzetközi politikával még a politikai csizmadiák is foglalkoznak és foglalkoztak régesrég időktől fogva és a nézetek eltérése már anynyi sok bort, pénzt és vért elfolytatott: a politikai politikája, a közegészségügyi politika követelményei miatt a legújabb időkig hazánkban édes-keves embernek fáj a feje; fatumszerű egykedvűséggel ignoráltuk az egész kérdést és olybá vettük, mintha nem is léteznék. De a világ nagyot haladt mellettünk, a statisztika összehasonlításai felráztak ez irányú gondatlanságunkból és gondatlanságunkból: a helyzet javulásának első lépése az 1867-iki közegészségügyi törvény megalakítása volt. Valljuk be őszintén, hisz a tagadás úgy sem használna semmit, hogy a közegészségügyi politika iránti érdeklődés gyökerei még mindig nem hatolhattak be a nemzeti élet rétegeibe: csak a hivatalos közegek beszélnek róla, a nép meg csak kolera-járvány idejében kipked-kapkod egy kicsit. A közérdek parancsolja, hogy mindenki a közegészségügyi politikát népszerűsítse, hogy az a nemzetnek ép oly közjára legyen, mint az országos politika, hogy mindenki a közegészségügyről legalább is annyit tudjon, mint az országos politikáról: ha valamikor a közegészségügyi kérdések oly heves érdeklődésre fognak találni, mint a politikaiak, akkor hazánk lesz közegészség tekintetében a világ mintaképe. De ettől még nagyon messze vagyunk.

A »Bácska« szerkesztőségének közlés tekintetéből beküldött és alább olvasható, Zombor városának közegészségügyi állapotáról szóló érdekes főorvosi jelentés tanulmányozása arra birt, hogy a miről konkrét alakban a nyilvánosság előtt még szó sem volt, arra vonatkozólag határozott és indokolt indítványt tegyek, és ez: **fúrassunk és állítsunk fel egy artézi kutat.** Ha indítványomnak egyéb eredménye nem fogna is lenni, a mit alig hihetek, mint az, hogy a közegészségügyi politika népszerűsítéséhez meggyenkben egy fontos kérdés felvetésével hozzájárultam: munkám kárba nem veszett.

A közegészség két legfontosabb tényezője a jó levegő és az egészséges víz. Mellőzzük ez alkalommal a levegő javításának eszközéséről szóló elméleteket és szorítkozzunk kizárólag a vízkérdésre. Kétségtelenül dolog, hogy a közegészségi állapotokon gyökeresen javítani mind-

addig nem lehet sem Zomborban, sem Bácsmegetben, sem Magyarországon, sem sehoh a világon, míg a vízkérdés kellő megoldást nem nyer: közegészségügyi hatóságaink minden jóakarata e nélkül hasztalan erőlködés, minden intézkedés jobbára csak jámbor szándék marad.

Az egészséges víznek dicsőeneket zengenem felesleges. Erről a németeknek egész szakirodalma van; legkiválóbb Merz Gusztáv műve: »Az ivóvíz, a víz tisztítása ipari és rokon célokra«; és Fischer Ferdinand könyve: »Az ivóvíz, annak alkatrészei, vizsgálása és tisztításáról. Hannover 1873.« Az egészséges víz hatásaiban legjobban dicséri önmagát. Fontossága mellett szól a következő belügyminiszteri körrendelet:

»Közegészségi tekintetben nagyfontosságú tényező az, hogy a lakosság által használt ivóvíz lehetőleg jó minőségű, főleg pedig tiszta és szerves anyagoktól ment legyen. Ha erre rendes viszonyok között is nagy súly fektetendő: úgy az, a jelenleg déli Franciaország felől fenyegető cholera járvány veszélyével szemben, még fokozottabban jelentőséggel bír. Ennélfogva az ivóvíz nemcsak tiszta voltának fentartásáról gondoskodni — ami iránt különben az 1876 évi XIV. t. c. is intézkedik, — mulhatlanul szükséges, hanem minden törekvés oda irányozandó, hogy ott, hol az ivóvíz nem felel meg a közegészségi igényeknek, az lehetőleg megjavíttassék, illetőleg megtisztíttassék legcélszerűbb és egyszerűsmind legegyszerűbb módja az, ha a folyó- vagy kút- víz egyszerű szűrőkön átocsájtatik: e célból használhatók hordók, vagy egyéb nagyobb edények, melyekben a kavics és homok rétegek váltakoznak, mely készülék bárhol nehézség nélkül és olcsón előállítható. Használhatók jó szerkezetű nagyobb szén-szűrők is. Mihez képest sürgősen felhívom a törvényhatóságot, hogy a folyók és kutakból nyert oly ivóvízre, mely közegészségi szempontból kifogásolható, hatósága területén a legébrebb figyelmet fordíttassa; s hogy ott, hol szükséges annak megtisztítására, illetőleg megjavítására célzó intézkedést a helyi körülményekhez képest haladéktalanul tegye meg; a pontos végrehajtást pedig egész szigorral ellenőriztesse. Budapest, 1884. évi július hó 11-én. A miniszteri megbízásból Lukács György s. k., miniszteri tanácsos.«

Az egészséges és jó vagy legalább javított ivóvíz jótékony hatása teljes mértékben szembevetünk, ha a kérdést negatív oldalról mérlegeljük és kutatjuk mik az egészségtelen és rossz ivóvíz hatásai a közegészségi állapotokra, ezek: typhus, láz, sárgaláz, orbánc és difteritis az emberekre nézve, lépene az állatokra nézve. Angolország volt az első, mely 1868-ban egy bizottságot küldött ki, a Rivers pollution Commissiont, a vizek megfertőztetésének megállítására. Az egészséges és jó vagy legalább javított ivó- és használati víz kérdésének kellő megoldására nézve mulhatlanul szükséges, hogy ismerjük a vízbeszerzés szokott forrásait. A vízbeszerzés szokott forrásai: a cisternákba gyűjtött esővíz; a vízvezetékek által beszerzett forrásvíz; a közvetlenül szerzett vagy vízvezeték által beszerzett folyamvíz; a közönséges kút- víz és az artézi kutakból nyert víz.

Zombor sz. kir. városára és Bácsmegetre nézve a Duna és Tisza partvidékét leszámítva, a vízbeszerzést illetőleg gyakorlati jelentőséggel csak a kút- víz és az artézi kutak által nyert víz bír. A kút- víz az esőzések és havazások által az első vízátatlan rétegekig leszárdótt talaj- vízből nyeretik. Nálunk a föld árja átlag 3 lábnyi mélységben, de gyakran már egy és két lábnyi mélységben fordul elő s így igen természetes, hogy az ezekből nyert kút- víz telve van trágyalé leszárdással, szabad szemmel is látható ázalékokkal, növényképződésekkel és hulladékokkal, ami a vizet szerfelett egészségtelenné teszi; a bajon némileg segíteni lehet mesterséges szűrőkkel, de gyökeresen nem. Nálunk a víz-kalamitásokon gyökeresen csak artézi kutak fúrása által lehet segíteni.

Az artézi kutak vízmedencéje mélyen fekvő vízátatlan réteg felületén található; vizét valamely közelebb vagy távolabb levő hegyből nyeri, honnét a víz-erek folyamszerűleg terjednek tova a föld alatt. A megfúrt helyen a légnyomás és a közlekedő csövek törvényei szerint a víz önként bugyog ki. Az artézi kút- víz tiszta, nem kemény, szerves alkatrészekből ment, oly sok sincsenek benne, melyek a közegészségügyre veszélyesek, szóval semmi olyan vegyi összetételt nem tartalmaz, melyek a közegészségre nézve hátrányosak vagy kártékonyak volnának; a görcsövi vizsgálat az artézi kút- vízben sem állatvilági, sem növénymaradékokat, sem pedig még legalsóbbrendű állatokat sem tintet fel. A vegytan oly határozott alapon álló tudomány, hogy eredményei kétségbe vonhatlanok s így az artézi kút- vize reánk nézve az egyetlen út, melyen egészséges és jó ivóvízre szert tehetünk. Az artézi kút- víz melegebb, mint a talajvíz- kutaké; ezen, házi egyszerű lehűtés által lehet segíteni. Minthogy az artézi kút- víz nem oly kemény, mint a talajkút- víz, fermentációja sokkal könnyebb és gyorsabb, miért is sertőzésre, szeszyártásra stb. sokkal előnyösebb használati vizet szolgáltat.

Ha Zomborban artézi kút fúratik, az vizét kétségkívül a baranyai hegyekből vagy éppen a Harsány hegyéből fogja nyerni; ez utóbbi esetben némi kénszaga lesz, mely azonban mint illó alkatrész a víz felszínre jutásakor eltűnik.

A mi a helyet illeti, hol volna legelőnyösebben alkalmazható, erre nézve sok tekintetből a Fernbach ház előtti tét kínálkozik. A költségek előteremtését is megkönnyíti az, hogy a helybeli érdemes takarékpénztárnak 15.000 forintnyi árvaház felállítására szánt alapja van. Ez alapot okvetlenül más közcélra kellend fordítani, mert e város egy nagylelkű polgára Kocik Pál volt megyei alispán úr biróilag 85.000 forintra becsült, de tényleg 120.000 frtot éró vagyonát szintén egy városi árvaház alapítására hagyta oly feltétel alatt, hogy ezen nevet viselendő alapítványhoz semmi más fundáció ne kapcsolassék; minthogy Zombor szab. kir. városának két árvaházra szüksége nincs, világos, hogy az e célra szánt nagylelkű takarékpénztári alap más közcélra lesz fordítandó. Ha e 15.000 forintot a városi törvényhatóság és a polgárok ismert nagylelkűsége ugyanannyi vagy valamivel nagyobb összeggel megtoldja: a kérdés finansialis nehézségei el vannak hártva. Ily kérdésben a városi törvényhatóság be fogja látni, hogy minden más kérdésnek és nehézségnek háttérbe kell szorúlnia és a polgárság érezni fogja, hogy itt mindannyiunk legfőbb java, a közegészség hívja fel áldozatkészségét.

Hogy a zombori víz rossz és az egészségre nézve kártékony, azt nemcsak az alábbi orvosi jelentés, hanem a köztudat és köztapasztalás is beigazolja. Hódmezővásárhelynek két artézi kútja van, Szabadkán fúrnak egyet, Orosháza, Csaba, Kikinda vagy már felállított egyet, vagy furatását fogantatba vette: a mit a magyar alföldi városok megtettek és megtesznek, azt Zombor sz. kir. város is megteheti és előbb-utóbb megtenni is fogja. Az e tárgyban a nyilvánosság előtt első ízben tett indítvány feletti döntés hivatva van Zombor város közegészségügyi viszonyait gyökeresen megjavítani: ajánlom azt az irányadó körök szíves figyelmébe.

Dr. Margalits Ede.

Zombor szab. kir. város közegészségi állapota 1884. augusztus havában

Az általános egészségi állapot e hó folyamán úgy városunkban, mint az összes szállás- csoportokon kiválóan kedvező volt; comparatív megfigyelések szerint: az előző négy év közül, csak az 1881-ik évnek megfelelő havában voltak ezekhez hasonló közegészségi viszonyok, míg a többi évek (1880., 1882. és 1883.) augusztus havában kevésbé kedvező egészségi állapot uralkodott.

Lakosságunk havonkénti szaporodását: a né-

pesedésgyi kérdést illetőleg, az elért eredmény-nyel az adott viszonyok között, míg sikerül az összes e fontos kérdést is befolyásoló közegészségügyi tényezők közreműködését a gyakorlati életben biztosítani, egyelőre meg lehetünk elégedve.

A körmozgalom valamivel élénkebb volt mint a múlt hóban, a mennyiben ezen dinnye-évszabban, a sok hatósági ellenőrzés dacára, nagyobb mennyiségű félig érett vagy éppen éretlen gyümölcs is emésztetik fel a szegény sorsúak s a gyermekek által, minek olytán heveny kórállapotok (váltóláz, gyomorbelhurut) merülnek fel, habár ilyenmő, legtöbbnyire, főleg ha gyógykezelteknek, kedvező kimeneteli betegülési esetek, a közegészségi viszonyokat egyáltalában nem, vagy csak jelentéktelen mérvben szokták alterálni. Heveny fertőző kórok felette szórványosan, alig néhány esetben mutatkoztak.

A gyermekvilágban, a 7 éven aluliaknál a közegészségi állapot még mindig sok kívánni valót hagy hátra, s ennek teljes megszüntetése egyhamar nem is várható, mert a gyermekhalandóság fontos ügye, megelőzőleg számos vele összefüggő közegészségi kérdés megoldására várván, mindenekelőtt a közegészségügy minden ágában oly fokú javulást feltételez, melynek megvalósítás- s állandósításához a közegészségügyi hatóságok megfeszített munkálkodása mellett, az egyház- s iskolának sok évi buzgó közreműködésére leendő még szükség.

Szünielő lévén, az iskolába járó gyermekek között levő közegészségi viszonyokról biztos tájékoztatást nem nyerhettem, mindazonáltal az orvosi gyakorlatban felmerült gyér esetek, azt engedik következtetni, hogy a 7 éven felüli gyermekeknel az egészségi állapot e hóban kifogásolásra okot nem adott.

A felnőttek között uralkodott általános egészségi állapot minden tekintetben kielégítő volt.

Meghalt e hóban: 53 egyén; 1880. évi augusztus havában: 53; 1881-ben: 45; 1882-ben: 66; 1883-ban: 52. E hóban elhaltak közül: 31 fi- és 22 nőnemű. Hét éven aluli: 29 (a meghaltaknak 54.7%) ezek közül gyógykezeltek: 11 és 18 nem. Hét éven felüli 24; ezek közül orvosoltatott 13 és 11 nem; összesen gyógykezeltek: 24 és 29 nem.

A halálok a kezelő orvosok és a városi halottkém meghatározása szerint a következők:

I. Ragályos betegségben meghaltak: roncsoló toroklobban: 2; gyermekágyi lázban: 1.

II. Egyéb betegségek folytán: vesesületett gyengeség s gyermekaszály: 6; görcsök 13 (a meghaltaknak 24.5%; 1882-ben: 15.1%; 1883-ban: 23%); agyburuklob: 1; hörghurut: 2; tüdőlob: 1; tüdőgümőkór 10 (a meghaltaknak 18.8%) fültömirtályob: 1; hashártyalob: 1; gyomorbelhurut: 3; májbaj: 1; rák: 1; vízkór: 1; szájsuk-derme: 1; aggaszály: 4; vízbe fült: 1; égett sebekben: 1; meggyilkoltatott: 1; halva született: 3 fiu és 1 leány; összesen: 4.

Az elhaltak kora: 0—1 évig: 20 (ezekből 2 törvénytelen); 1—5 évig: 7; 5—20 évig: 5; összesen 0—20 évig: 32; 20—30 évig: 2; 30—40 évig: 3; 40—60 évig: 5; 60—80 évig: 10; 80 éven túl: 1.

Élve született e hóban: 89; 1880-ban: 71; 1881-ben: 97; 1882-ben: 85; 1883-ban: 83.

Az e hóban szülöttek közül törvényes: 43 fiu és 39 leány, összesen: 82; törvénytelen: 6 fiu és 1 leány, összesen 7; született tehát összesen: 49 fiu és 40 leány.

Az 1880-ik évi augusztus havi szaporodás volt: 15; 1881-ben: 52; 1882-ben: 19; 1883-ban: 31; **e havi szaporodás:** 36 (18 fiu és 18 leány).

Orvosrendőrileg megvizsgáltattak e hó folyamán több alkalommal a piacunkon árulni szokott élelmész-cikkek, valamint a gyümölcsfélék; a f. é. július hó 11-én 40.182. számú az ivóvizek megjavításának, illetőleg megtisztításának tárgyában kiadott belügyminiszteri körrendelet értelmében, tüzetes vegyi vizsgálat alá vettem Petrovics Döme a helybeli szerb tanítóképezde kitűnő tanárának szives közreműködése mellett, a városi főmérnök által megjelölt, a város belterületén levő 16 főbb közkút vizét, melyet lakosságunk legnagyobb része ivóvízül használ.

A megejtett vegyelemzés eredményét mutatja a következő kimutatás:

Közkutak	Külső kinézése	100.000 részben tartalmában szilárd alkatrészek	Ammon.	Sulfitromos sav	Nitratok	Chloridok	Sulfatok	Górcsói vizsgálat	Platinszeszettel való próba: megfigyelték az oldást alkalmával az oldás mennyisége alkatrészekben, melyek a vizet tartalmazták	A víz minősége
A nagy szerb temetőbe vezető út mentén	Tiszta	54	Nyoma	—	Előfordul	Csekély mennyiségben előfordul	Igen jelentéktelen mennyiségben fordul elő	Egyes növénytörödékek (Planzenfragmente)	Barnulás	Jó ivóvíz: a kút alaposan tisztított, felügyelet alá helyezve a kellő ortalomban reszesztendő
A vaspálya udvarában	Tiszta	60	—	—	Előfordul	Csekély mennyiségben előfordul	Igen jelentéktelen mennyiségben fordul elő	Növénytörödékek gombaszálakkal, agyagrések s egyes monadok (ostoros szálak csoportjából)	Barnulás	"
Bikár Pál mérmők háza előtt	Kissé zavaros	108	Előfordul	—	—	Előfordul	Igen csekély mennyiségben fordul elő	Növénytörödékek gombaszálakkal	Barnulás	A kútnak alapos tisztítása után talán mint közepminőségű ivóvíz használható
A városi park előtt	Nagy mennyiségű kagylók (Cypris)	134	—	—	Előfordul tetemes mennyiségben	Előfordul	Előfordul	Homok s agyagréseccék	Megfeketedés	Nagy mennyiségű szilárd alkatrészek és nitratok miatt nagyon közepes ivóvíz
A csendőrlaktanya előtt	Kissé zavaros	135	—	—	Előfordul tetemes mennyiségben	Előfordul	Csekély mennyiségben fordul elő	Növénytörödékek, homok s agyagrésekkel	Erős megbar-nulás	"
Falcsone Lőrinc házában (Engel-orok)	Tiszta	140	Előfordul	—	Előfordul	Előfordul	Előfordul	Kevés növénytörödékek és mészkarbonatok	Feketedés	Mint ivóvíz alig használható
A városi kórházban	Tiszta	170	Előfordul	—	Előfordul	Előfordul	Csekély mennyiségben fordul elő	Fasejtek gombaszálakkal, egyes monadok, mészkarbonatok	Erős megbar-nulás	"
A nagy szerb templom udvarában	Tiszta	197	Előfordul	—	Előfordul	Előfordul	Csekély mennyiségben fordul elő	Növénytörödékek, gombaszálakkal	Barnulás	"
Zouffa Vinoc tanár háza előtt	Tiszta	231	Előfordul	—	—	Előfordul	Csekély mennyiségben fordul elő	Kevés növénytörödékek	Barnulás	Rossz ivóvíz
Dr. Kronits István háza előtt	Tiszta	240	Előfordul	—	Előfordul	Előfordul	Csekély mennyiségben fordul elő	Növénytörödékek gombaszálakkal, mészkarbonatok	Barnulás	"
Az új rom. kath. templom mellett	Tiszta	246	Nyoma	—	Előfordul	Előfordul	Csekély mennyiségben fordul elő	Növénytörödékek gombaszálakkal	Barnulás	"
A megyeház udvarában	Kissé zavaros	248	Előfordul	—	Előfordul	Előfordul	Csekély mennyiségben fordul elő	Farészek tetemes mennyiségű gombaszálakkal, egyes monadok, mészkarbonatok és homok	Barnulás	"
A város háza előtt	Nem zavaros, de piszkos	280	Előfordul	—	Előfordul	Előfordul	Csekély mennyiségben fordul elő	Tetemes mennyiségű növénytörödékek, gombaszálakkal, egyes monadok	Jelentékeny megfeketedés	Igen rossz i óvíz
A kis szerb templom mellett	Tiszta	308	Előfordul	—	—	Előfordul	Csekély mennyiségben fordul elő	Növénytörödékek gombaszálakkal	Barnulás	"
A honv.-laktanya mellett (Dóval-kert előtt)	Tiszta	310	Előfordul	—	Előfordul	Előfordul	Előfordul	Növénytörödékek gombaszálakkal, mészkarbonatok	Megfeketedés	"
Bányi Károly udvarában	Kissé zavaros	410	Előfordul tetemes mennyiségben	—	Igen tetemes mennyiségben már az eredeti vizben kimutatható	Előfordul	Tetemes mennyiségben fordul elő	Tetemes mennyiségű növénytörödékek gombaszálakkal és moszatokkal, köztük Volvax globularis (Kugolthierchen)	Igen erős megfeketedés	Nagy mértékben ártalmas ivóvíz

A mi kútjaink kivétel nélkül: talajvizkutat. (Grundwasserbrunnen) ivóvizük: talajvíz. (Grundwasser) melynek nívója folytonos változásoknak van alávetve; ezen ingadozás folytán a viz tükre felett, a nedvesen maradt talajban alsóbb rendű növényzet tömegesen burjánzik, melyet az emelkedő talajvíz-árja, mely útját különben is állati hulladékokkal s rothadó anyaggal dúsan imprágnált talajon veszi, magával sodor s így a kút vizét a felette veszélyes szerves alkatrészekkel még inkább megfertőzteti.

A viznek íze nem vehető mérvadónak a víz jóságának hygienicus szempontból való megbírálásánál, mert tapasztalás szerűen: igen gyakran vegyi összetételre egészségtelen viznek jó íze szokott lenni.

A vegyvizsgálat a víz szilárd alkatrészeinek kvantitatív meghatározására fektette mindenek előtt a főszűrt s ezek mennyisége vétetett a viznek minősítésénél is kiindulási pontul, a brüsszeli közegészségügyi kongresszus azon határozata alapján: hogy jó ivóvíznél 100.000 részben, csak 50 szilárd alkatrésznél szabad jelen lenni, habár 60, 70 sőt 80 szilárd alkatrész is még megtűrhető. Hogy a megvizsgált kutakban salétromos sav nem foglaltatik, ez annak a jele, hogy ennek salétromsavvá való oxydálása már befejeztetett, a mit aránylag kedvező körülménynek lehetne azon esetben tekinteni, ha ammon és szerves alkatrészek oly nagy mennyiségben nem volnának jelen.

Oly ivóvizek tehát mint a minők — igen csekély kivétellel — a mi valamennyi kútvizünk, melyek chlorösszetételeket, valamint salétrom- s kénsavas összetételeket tartalmaznak, annál gyorsabb s biztosabb okozói úgy az emésztő szervek különböző bántalmainak, mint egyéb kórállapotoknak, minél nagyobb mennyiségét bírják az

említett sóknak, s minél kevésbé vannak egyesek rászokva, ily vizek ivására.

E végtől különös s nem eléggé ajánlható óvatosságot igényel: a midőn a város belterületében egyetlen egy sem köz- sem magánkút nem található, mely hygienicus követelményeknek megfelelné, oly sok az egészségre kártékony kútvek közül, a legkevésbé ártalmat kiválasztani úgy ivásra, mint használatra, mert a tisztátlan használati víz (Nutzwasser) ép oly veszélyes lehet, mint a rossz ivóvíz.

A megejtett vizsgálat kedvezőtlen eredménye oly bajokat derített fel, a melyeken segíteni kell, s pedig minél előbb. Míg törvényhatóságunknak módjában nem leendő artézi kutak által ezen közegészségügyi tekintetben égető hiányon gyökeresen segíteni, addig, a fenn említett belügyminiszteri körrendelet értelmében is, azon közkutak, melyeknek vize a jelenlegi vizsgálatnál némileg is elfogadhatónak qualificaltatott, valamint azok, melyek a még tovább eszközendő vegyelemzéseknél is esetleg még jóknak bizonyulnának be: alaposan kitisztítandók s e célra megfelelő anyagok (máztégla, glasirte Backsteine) vagy kongó-tégla (klinker s cement) felhasználásával az úgynevezett „vad vizek“ keresztülhatolásának, illetve beszívárgásának megakadályozása céljából, újból s szakértően kiépítendő, vizük pedig szűrők (kavics s homok, vagy szén) alkalmazásával megjavítandó úgy, hogy e tekintetben az egészségtől követelményeknek teljesen megfeleljenek, mely után hatósági felügyelet alá helyezve, a kellő ortalomban reszesztüljenek.

Dr. Wohlrath József helybeli cs. kir. ezredorvos is nagy ügybuzgalommal, már hosszabb idő óta behatóan foglalkozván ivóvizeink vegyi elemzésével; kútvizünk minőségének tekintetében,

fáradozásaiban ugyan ilyen kedvezőtlen eredményre jutott.

E végből felhivandónak tartom a tekintetes városi tanácsot, hogy ezen megejtett orvosrendőri vizsgálat alapján, a belügyminiszteri rendelet s az itt előadottak értelmében ezen fontos ügyben: a szükséges intézkedéseket, saját hatáskörében mielőbb tegye meg.

A járvány-bizottság által elrendelt óvintézkedések, az általam egyelőre Cservenka és Bánát külvárosokban megejtett felülvizsgálat szerint, legnagyobb részben már megtették; csekélyebb része nem volt — az idő rövidsége s egyéb felmerült akadályok folytán — eddig foganatosítható.

Megvizsgáltattak továbbá a városi tisztí orvokok által a fennálló 9 kéjnételep 20 bejegyzett örömléányval; a bujakórosok a kórházba szállítottattak.

Orvosrendőri boncolat e hóban nem fordult elő. A köztisztaság kielégítő volt.

Az állatok egészségi állapota kedvező volt. Időjárás: legmelegebb nap volt 4-én (délben + 28° R) leghűvösebb 28-án (reggel + 12° R); barometer legmagasabban állott 1-én reggel; legalacsonyabban 13-án délben. Derült nap volt: 18; a többi részben borult; eső esett 10 alkalommal. Szélirány: igen változó, legtöbbnyire északnyugoti és nyugoti (különösen erős 28-án délelőtt.)

Kelt Zomborban, 1884. szeptember 4-én.

Dr. Pálovits Simon, városi tisztí főorvos.

Hirek.

Bács-Bodrogh megye főispánja, Sándor Béla ur ömeltősága, a múlt héten tett megyei körutja alkalmával megvizsgálta az apatini, palánki, újvidéki és topolyai szolgabírósi hivatalokat.

Angyelic German patriarcha Aradról, hol ő felsége fogadtatásán volt, Temesvárra utazott Brankovics György püspök látogatására. Innen szeptember 5-én virradóra az osztrák-magyar, illetve Szegedtől az alföld-fiumei vasuton dályai uradalmába rándult ki. Hallomás szerint Nemes-Militicsen baleset érte őt, a mennyiben az eső által megnedvesedett vasuti sinen megcsúszott és elesett. Szeretjük hinni, hogy komoly baja nem történt az érdemes főpásztornak.

A Tóth Kálmán szülőházának emléktáblával való megjelölése alkalmával Baján, 1884-ik évi szeptember hó 21-ik napján tartandó ünnepélyességek sorrendje: 1. A vendégek fogadtatása a gőzhajóállomáson. 2. A közönség reggel 9 órakor a város közgyűlési termében gyülekezik, hol a polgármester megnyitja beszédet mond. 3. Emlékbeszéd Tóth Kálmán felett, tartja dr. Ferenczy József. 4. Kivonulás Tóth Kálmán szülőházához; itt a dalárda nyitja meg az ünnepélyt a Hymnus eléneklésével; utána Vadnay Károly tart beszédet, mely alatt az emléktábla lelepleztetik; majd következik az ünnepi óda elszavalása és végül a dalárda éneklése a szózatot. 5. Délben 1 órakor díszbéd a lövészkertben. 6. Este 7 órakor hangverseny a „Bárány” szálloda termében, utána táncvigalom. A díszbédén egy teríték ára 3 frt. Gyerek bezárolag f. é. szeptember 15-ig válthatók, ezentűl a jelentkezők figyelembe vehetők nem lesznek. A díszbédén hölgyek is részt vesznek. Belépti díj a hangversenybe személyenként előre váltva 2 frt, a pénztárnál 2 frt 50 kr. Pénztárnyitás este 6 1/2 órakor. A hangversenyjegyek a táncvigalomra is érvényesek. Bankettjegy a fent kitűzött határidőig előre válthatók: Baja város főjegyzői hivatalában, Pollerman Bertalan, Sárkány Lázár és Geiger Károly urak gyórszertáiraiban Baján. Ugyanitt hangversenyjegyek az ünnepély napjáig (déli 12 óráig) szintén előre válthatók. Baján, 1884. szeptember hóban. A Tóth-Kálmán-szoborbizottság.

Hymen. Sággy Ferenc, palánkai járásbírói jegyző és tart. honvéd hadnagy eljegyezte Fetter József városi tanácsos leányát, Anna kisasszonyt Ujvidéken. — Dr. Tessényi Pál, palánkai orvos, f. évi szeptember 2-án oltárhoz vezette Gutvein Janka kisasszonyt Gutvein Lajos torzsaí orvos leányát Torzsán. — Balog Árpád a Baján működő szintársulat tagja f. hó 2-án oltárhoz vezette Grósz Boriskát Kalocsán.

Baja város elsőrendű induló házat nyer, mely a vásártéren fog építtetni.

A bács-bodroghmegyei méhészet egyesület XI. közgyűlése. A bács-bodrogh-megyei méhészet egyesület, méhészeti kiállítással egybekötött XI. vándorgyűlést f. évi október hó 2-án az „elismert vendégszerető” Bezdán mezővárosban tartja meg. Múltán meggyőződésünk, hogy az egyleti igen tisztelt tagok között azon éber szellem uralkodik, mely minden haladásnak hű istápolója: bizton reméljük, hogy ismét felhívásunk a csoportosulásra, úgy mint eddig is, nem fog nyomtalanul alhangyanni. Hogy a nagy közönség mindenkor mily éber figyelemmel kísérte működésünket, és hogy napról-napra sokkal nagyobb érdeklődéssel ügyel reánk: nem szorul bővebb részletezésre. Fel tehát ügytársak, mutassuk, hogy élünk és működünk! jelenjünk meg minél nagyobb számban! A midőn ez alkalommal a bel- és külföldi méhészeit és a méhészet iránt érdeklődőket, a kiállítással egybekötött XI. vándorgyűlésünkre tisztelettel meghívjuk: kiállításunkat becses figyelmükbe ajánlván kérjük, hogy ezt méhészeti termékek, méhlapok, eszközök és e szakmába vágó irodalmi termékekkel gazdagítani szivesek legyenek. Egyesületünk tagjait szintén arra kérjük, hogy tehetségük szerint iparkodjanak a kiállítást minél számosabb tárggyal gazdagítani. Figyelmeztetjük továbbá a t. c. kiállítókat, hogy egyesületünk ezen kiállítás alkalmával is a kiváló tárgyakat arany és ezüst díjakkal és elismerő oklevelekkel fogja jutalmazni. A gyűlésre és a kiállításra vonatkozó bővebb felvilágosításokat legközelebb a sorrend hozandja. Egyesületünk, ugyancsak ez itt jelzett kiállítással egybekötött XI. vándorgyűlésünkre vonatkozó kérdések, tartandó előadások bejelentése, vagy egyéb ügyek Jakobb József, községi igazgató-tanítóhoz, mint a megyei méhészetegylet igazgató-alelnökéhez (lakik Bresztovácson) intézendők. — Bács-Bresztovác, 1884. évi szeptember hó 6-án. A bács-bodrogh-megyei méhészet egyesület elnöksége.

A hódasági kir. járásbírósnál irnoki állásra pályázat van hirdetve.

A helyben állomásozó közép-bácskai 5. honvédszázalaj 21 tisztje és 572 legénye, Tagányi János, parancsnoksága alatt, f. é. szeptember 7-én reggeli 2 órakor, külön vonattal a pécsi nagygyakorlatokra távoztak.

Uj-Verbászdon jelenleg Pfalz Gusztáv német szintársulata tart előadásokat.

Hunyadi Antal, bajai építőmester a napokban Bajáról a „Drau” hajóval Budapestre utazott. Lefekvés előtt mellényét, melyben egy kétfedelű 380 forintos arany chronométer óra és egy 22 arany súlyú 120 frtos lánc volt, a feje alá tette. Reggel midőn felébredt, nagy megütközéssel vette észre, hogy mellényét az óra és láncal együtt ismeretlen tettes a feje alul kihúzta. Jelentést tett a budapesti főkaptányságnál, mely a károsult által gyanúsított két egyént nyomozza.

Bajmokon f. hó 4-én Kugrity Mátvás korcsmájában Balázsits Félix, Fábian József és még egy társuk borozgattak, s midőn Fábian az utcára kilépett, Balázsits utána ment és revolverből kétszer rálőtt. Fábian annak egy golyó a hátába furódott, minek következtében másnap meghalt. A tettes önként jelentkezett a hatóságánál.

Saad Henrik bajai főgymnasiumi tanár a zircsirt. r. tagja szept. 7-én tartotta első miséjét, melyet megelőzőleg dr. Platz Bonifác szent beszédet mondott.

Lakatos Katát, azt a katonás asszonyt, a ki múlt hó 19-én szeretőjére, Czrnyakov Vukov péklegényre lőtt, e hó 4-én a városi rendőrök elcsípték és a törvényszéknek átadták Zomborban.

Az apatini elemi iskolákban a beiratások megkezdettek szeptember hó 2-án s eltartanak e hó végéig. Eddig az egyes osztályokban már annyi gyermek van, hogy azokban a későbbben jelentkező tanulók számára hely nincsen. Legalább két tág tanteremnek felállítására az idén itt szükség van, miután már jelenleg átlag egy elemi tanítóra 160 tanköteles gyermek esik.

Baján Balog A. szintársulata szept. 4-én kezdte meg előadásait.

Erdekes és pikáns mendemondák. Szabadkán, Baján és Ujvidéken a megyei és városi főispáni állások betöltésére vonatkozó érdekes és pikáns pletykák vannak egy idő óta elterjedve; magán uton hallottunk rólok, de nem éreztük magunkat indíttatva rájuk reflectálni, mert ha minden privát pletykát tudomásul vennénk, biz lsten soha sem készülnénk el; a megye területén levő főispáni állásokra vonatkozó mendemondákra a szabadkai „Szabadság” már nyomdafestéket is pazarolt s így azt, dicséretére legyen mondva, kellő méltatással szelnek is eresztette, s így a kövér kacsát már a „Bácskák”-nak is tudomásul kell venni. Szabadkán azt beszélnek, hogy Sándor Béla bács megyei főispán minisiteri tanácsos lesz a belügyminisiteriumban, helyére Bács megye főispánjává Jankovics Aurel lesz, ennek helyébe Baja és Szabadka városok főispánjává Antunovics Mátvás szabadkai közjegyző lesz, kinek közjegyzői állását Mamuzsis Agoston kapja meg. Baján azt beszélnek, hogy Sándor Béla belügyminisiteriumi államtitkár lesz, helyébe megyei főispánként Jankovics Aurel lesz, kinek utódja mint baja szabadkai főispán dr. Ivánovics Pál vagy Drescher Ede polgármester lesz. Ujvidéken azt beszélnek, hogy Sándor Béla a közigazgatási országos főtörvényszék elnöke lesz; megyei főispánként Parcsotich Félix ujvidéki főispán lesz, kinek úresen maradt ujvidéki főispáni állásában utódja Lobmayer törvényszéki elnök lesz. Bár a mendemondák Sándor Béla főispán urat szebbnél-szebb előléptetésekből részesítik, ami rá nézve igen hízogó lehet, ki kell jelentenünk, hogy a mendemondákról, a három várost kivéve, az egész megyében és azon kívül is, sehol semmit sem tudnak. Az egész nem egyéb, mint uborkaszegőni kövér kacsá.

Felső-Kovilról folyó évi aug. 29-iki kelettel írják: A felső-kovil-grahovai erdő-pagonyban letelepítendő nagyközség lakosai között a házszámok, illetve a ház helyek kisorsolása folyó évi augusztus hó 29-én a legnagyobb rend és megelégedés mellett folyt le a helyszínen Schmausz Endre alispán elnöke alatt. Ezen sorsolás egy kis mulatsággal is össze volt kötve, a mennyiben minden egyes telepítvényes, a ki kerek számat, pl. 10, 20, stb. húzott, azok mindegyike jutalmat kapott. Ez ujonnan építendő község 3 utcából és összesen 209 házból fog állani, 9 köz és 200 magánépület lesz. A község az úgynevezett Proszeken fog épülni, amely ez alkalommal fel volt lobogozva. A megyei alispán fogadtatása a települők által egyszerű, de a mellett igen szíves és barátságos volt. Az alispán a települők nevében Dörner Márton fogadta rövid beszéddel, a melyben kifejtette, hogy e község hivatala az alvidéken a magyarság terjesztése. Az alispán válaszában kiemeli, hogy ez ujonnan alapítandó község lakosai a szeretet, a szorgalom, az egyetértés, a munkásság és a hazaszeretet által a körülöttük lévő nem magyar ajkú honfitársaikra hassanak; kívánván végül, hogy az egek Ura áldja meg igyekvő munkásságukat, és hogy e község hamar felvirágozzék. Szünni nem akaró. „Eljen.” Ez ünnepélyen jelen voltak: Schmausz Endre megyei alispán, dr. Nagy Kálmán járási szolgabíró, Raisz Sándor, jogügyi tanácsos, mint a kincstár képviselője, Dörner Márton, óbecsei postamester, mint elnök, dr. Mátvás Arisztid, a települők jogügyi tanácsosa, Tripolszky Gyula kir. mérnök, Papp László a települők mérnöke, Felső-Kovil község előjárósága, s számos vendég a környékből, a kik az ünnepélyt emelték. Délután 3 órakor véget ért a sorsolás, ezután kezdődött a szabad éj alatt az étkezés. Az étkek jóságáról és izletességéről gondoskodott a települők pénztárosának kedves neje, Becskeházi asszonyság. Ebéd alatt a felköszöntések egymást érték. Poharat ürített a magas és díszes vendégkoszorú a hazára, a királyra és pénzügyminisiterre. Dr. Mátvás Arisztid az alispánra és a letelepülőkre stb. Ebéd után kezdődött a tulajdonjog igazolása. A bizottság működését este 8 órakor fejezte be. Míg a bizottság működött, az alatt a tüzről pattant magyar lányok és menyecskék járták a csárdást, a jókedvnek és táncnak csak a hajnal vetett véget. A bizottság Felső-Kovilra távozott és a tárgyalásokat ott másnap folytatta, hanem a mag. s vendégek délután 4 órakor Títel-, Karlóca és Ujvidék felé távoztak. r. l.

Arveres. Nedeikovits F. György 36,030 frtra becsült ingatlanai október 19-én; Wiegenfeld Mária 18,529 frtra becsült ingatlanai pedig november 1-én kerülnek árverés alá Ujvidéken.

A magyar népdalok legnagyobb gyűjteménye. A „Magyar Dal-Album” című egytetemes magyar népdalgyűjtemény V. kötetéből most jelent meg a 9. füzet a 961-980. számú, következő dallamokkal: 1. Sallangos paripán vágat a betyár. 2. Sárga csizmám Miska. 3. Sipol a szél, hídér ősi este van. 4. Sikolt a harci síp. 5. Sirtam én máig eleget. 6. Sobri Józsi a csárdában. 7. Sorba legény. . . . 8. Sötét felhő borítja be az eget. 9. Szatmár város, nem látlak már. 10. Száll a felhő magasan. 11. Száraz kukorica szár. 12. Szebb a szőke, mint a barna. 13. Szerelem, szerelem. 14. Szeretem én a kis babákat. 15. Szeretem én magát nagyon. 16. Szeretlek, szeretlek, galambom. 17. Szénaboglya, de széles. 18. Szép sem vagyok, mégis szeret. 19. Szívem adta, lelke adta. 20. Szőke vize a Tiszának. A teljes gyűjtemény, vagyis a zongorára alkalmazott 1000 magyar népdal ára együttréve 7 frt 80 kr. A f. évi ötödik évfolyam, vagyis a 801-1000-ik számú dallamok előfizetési ára bérmentes szétküldéssel: 1 frt 80 kr. A „Magyar Dal-Album” V. kötetének szövegkönyve „Magyar Daltár” V. kötet cím alatt jelenik meg; előfizetési ára 80 kr. A „Magyar Daltár” öt kötete mintegy 2000 dalszöveggel 4 frt. Előfizetéseik postautalványon a „Magyar Dal-Album” kiadóhivatalához Győrbe intézendők.

Színház. Mándoky Béla jóhirű igazgató társulata szombaton tartotta megnyitó előadását városunk színházában. Az előadás előtt az összes színházi személyzet Kölcsey Hymnusát énekelte el. Ezután Mándoky szavalta Kövessy Albert, a társulat kedvelt operett komikusának sikerült alkalmi „Prolog”-ját. Ezt követte a „Bőregér” víg operett. E kedves zenéjű és mulatságos operett szövege röviden a következő: Eisenstein (Kövessy) gazdag magánzó, kit dús vagyonán kívül csinos feleséggel és jó kedélyvel áldott meg a sors,

búcsúzik feleségétől, mert valószínűleg valami „stikli”-je miatt 7 napi hívöz várakozik rá. Búcsúzás közben belép Falke jogtudor (Hunyady) s a ház urát titkon Orloffsky herceg bírhezt estélyére hívja, ahol rendezvoust ad egymásnak a környék demimondja, a közeli főváros opera táncosnói, élvágyó ifjak, gazdag bankárok. Az estély kezdete ugyan őszeesik azon idővel, a midőn elkellene E-nak a dunklit foglalni, de ez őt nem zsenirozza, báli toilletet őlt. Felesége (Bácsné) megütközését fejezi ki a toillet felett, de Eisenstein egy kicsit diplomata is, könnyen talál mentséget; s a menyecske nem is nagyon firtatja a dolgot, sőt iparkodik mentő hamarabb lerázni férjcséjét nyakáról, lévén neki ma este egy kis rendezvoustja régi imádójával, Alfréd énekmeisterrel (Hunfi). Eisenstein barátjával elmegy; Alfréd, a kit a hölgyek körül szerencsése konfidenssé tett, hangos énekszóval jön, magát kényelembe teszi, háló köntöst őlt, az asztalon levő borhoz derekasan hozzálát, Rosalindát per feleség titulálja; már meglehetősen kedélyes launében van, amint a darab egyik érdekes alakja Frank, fogház igazgató (Mikey) jön, hogy a ház urával szemben hivatalos kötelességét teljesítse. Alfréd, akit Frank a deliquensnek néz nem nagyon szabadkozok, mert Rosalindától egy búcsúcsók helyeztetik kilátásba; denique a férj helyett kőterba kerül. A hercegné ez alatt megkezdődik az estély. Ott van Eisenstein, Frank, mindegyik alnév alatt, mint mári; Rosalinda szobaleánya, Adél (Bácskay Julcsa) úrnője toilletjeiben, Falke, a herceg bachanaleinek intőzője. Az estély kezdetén a herceg (Ellinger Ilonka), aki a földi gyönyörök serlegét már oly mélyen kiürítette, hogy alig van már valami, ami blazirt kedélyét felizgassa, teljesen felvidul Falke szavaira, hogy lesz hecc. A kölcsönös bemutatásokon átesnek. Eisenstein Adél kisasszonyban szobalányát véli felismerni, de utoljára is megnyugszik abban, hogy a hasonlat gyakran csal, de meg Adél k. a. éppen nem tanusit szobalányos maniert, sőt ő az est koronája. Frank nem is marad érzéketlen a szép Adél kedvesége és kecséi iránt. A soupé előtt a társaság felhívására Eisenstein elbeszéli Frankéval tett tréfáját, mely abból állott, hogy egy kostüm-bál után, ahol Falke bőregérnek volt öltözve, bőregérsége dacára ősi emberi szokások szerint nagyon is mélyen nézett a pezsgős palack fenekére, s kotyagós állapotban nagy szárnyaival s fülével a falu népségének csúfjára az utca félen hagyta barátját. A társaság józúzen mulatott az elbeszélésen s érdeklél várt Falke boszúját, ami sikerült is alaposan. Már a mese eddigi folyamából láthatjuk, hogy az estély rendezése, a szereplő személyek összehozása Falke boszújának műve, s az egész be lett az által tetözve, hogy Eisenstein felesége is megjelent álarcosan Falke unszolására az estélyen. Rosalindát nem ismerte fel senkiesem, de ő célját elérte, mert sikerült, mint korpus deliktit Eisensteintől óráját elcsalni. A darab bonyodalma a fogházban talál megoldást. E rendkívül mulatságos jelenetnél minden személy megjelenik, kész a tableau, de hát a kölcsönös magyaráztatás és elfogadható (?) mentségek után kész a béke is. — Az előadás a Mándoky társulathoz kötött várakozásunknak teljesen megfelelt; úgy az egyes szereplők, mint a kar megállották helyőket. A szereplők közül ki kell emelnünk Bácskay Julcsát, a ki igen csinos jelenség; nagy terjedelmű hangjával tud imponálni, tud kedves lenni; parthijában biztos, ügyesen játszik. Bácsné elég csinos hanggal rendelkezik, de mindenesetre többet ér játéka. Ellinger Ilonka a blazirt hercegecskét élethűen ábrázolta. Kövessy régi kedves ösmerősünk ez estén jó hangulatban tartotta komikus alakjával a közönséget. Mikey tehetséges színész, de tehetsége inkább a burleszk-komikum terén érvényesül, éneke csak élvezhető; igen sikerült jelenete a fogházban, amint katzenjammeros hangulatban jelenik meg. Hunfi tenoristáról keveset mondhatunk, hangja elég terjedelmes volna, de fátyolozott, organuma is hibás; képessége általában nincs összhangban a társulat többi tagjaival. Hunyadi bariton hangja csinos, de játéka ellen alapos a kifogásunk. Fűredi a bőrtőnr szerepében, eltekintve némely túlzásaitól, megállotta helyét. — Vasárnap Szigeti József bohózata, a „Csokon szerzett völégény” került színre. A meglehetősen kétes értékű darabban a szereplő személyek mindent elkövettek, hogy annak hiányait fedezék. Bácsné sokoldalú tehetségét mutatta be Ábrai Irén szerepében. Mikey (Csontay Lőrinc), Ellinger Ilonka (Olga) jól játszottak. Baranyai Kálmán sok igyekezetet tanusított, hogy unalmas szerepét élvezhetővé tegye. A kóbor színész kompánia (Fűredy, Kövessy, Lauerné) megkacagtatta a közönséget. — Hét-főn Szigligeti ősi régi népsziműve „A csikós” került színre. A publikum úgy látszik a régiségek iránt nem nagyon lelkesül, írta légyen bár azt Szigligeti, ilyen kevés közönséget még nem láttunk a zombori színházban. Az előadás különben elég korrekt volt; különösen kíváltak: Bácsné, mint Rózi, Mikey, az öreg csikós és Hunyadi a szerelmes csikós-bojtár szerepében. De Zsó.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS. Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nandor.

NYILTTÉR. *)

Ház-bérbeadás, esetleg eladás.

Zomborban, a vásártéren, a Bánát-külvárosban fekvő 573/574. sz. alatti „Csillag”-féle vendéglő, ugyanazon telken levő

uj lakházzal együtt

azonnal bérbe adandó, esetleg kedvező feltételek mellett **szabad kézből eladó.**

Közelebbi értesítést ad

Csókás Florián,
szijgyártó, Jakobcsics ur házában.

3-1

*) Az e rovatban közzétetté nem vállal felelőséget a szerk

